

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»**

*(кафедри теорії та методики практичної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології)*

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**Збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

19 травня 2023 року

Одеса – 2023

УДК 001+159.9 (063)
ББК 72+88.4
З-41

Друкується за рішенням Вченої ради соціально-гуманітарного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30.06.2023 року).

Організаційний комітет:

О. В. Вдовіченко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

І. П. Кондратьєва – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психіатрії медичної та спеціальної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Т. М. Лазоренко – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Актуальні проблеми практичної психології : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (19 травня 2023 року, м. Одеса). Одеса, 2023. 218 с.

В збірник увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, яка присвячена актуальним проблемам практичної психологічної науки. Тематика наукових праць присвячена переважно теоретичним та практичним аспектам сучасної психологічної науки.

Для здобувачів, аспірантів, молодих науковців психологічних та педагогічних вузів.

3. Памела Мейер Як розпізнати брехню. Київ: КМ–БУКС, 2013. 318 с.
4. Українська правда Життя. Що раніше дитина починає обманювати, то краще – вчені. Українська правда Життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/09/5/233020/> (дата звернення: 15.05.2023).
5. Жукова В.В, Таранченко О.М., Литовченко С.В. Дитина з порушенням слуху. Київ: Літера ЛТД, 2019. 56 с.
6. Богданова Т.Г. Сурдопсихологія: Навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. Академія, 2002. с. 203.
7. Парадокс Лап'єра.
URL: https://pidru4niki.com/16850303/psihologiya/paradoks_lapyera
8. Проективна методика «Неіснуюча тварина». Дитячий психолог.
URL: <https://dytpsyholog.com/2015/02/14/проективна-методика-неіснуюча-твари/>

ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО ВСТУПУ В ШКОЛУ

Жук А. М., Яцишина А. М.

*Одеський національний економічний університет
(м. Одеса, Україна)*

Проблема індивідуальних особливостей готовності дітей до вступу в школу полягає в тому, що кожна дитина має свої унікальні характеристики, які можуть вплинути на її готовність до навчання в школі. Ці особливості можуть бути пов'язані з рівнем розвитку мовлення, емоційної стабільності, пізнавальних здібностей, соціального середовища, звичок дитини та іншими чинниками. Недооцінка індивідуальних особливостей може призвести до того, що дитина буде відчувати стрес, незадоволення, несправедливість та інші проблеми, що можуть негативно вплинути на її успішність в майбутньому.

Метою теми є вивчення та аналіз індивідуальних різниць у готовності дітей до навчання в школі. Дослідження таких особливостей може допомогти виявити, які аспекти підготовки до школи є найбільш важливими для дитини, які вимоги можуть бути перебільшеними або недооціненими, і як підтримувати оптимальний розвиток дитини до моменту вступу до школи.

Індивідуальні особливості готовності дітей до вступу в школу є комплексним поняттям, яке включає в себе психологічний, фізичний та соціальний аспекти.

Психологічний аспект включає в себе розвиток когнітивних процесів, таких як мислення, пам'ять та увага, а також розвиток емоційної сфери дитини. За дослідженнями психологів, діти, які входять до школи з розвиненим когнітивним потенціалом, легше впораються з навчанням, а також мають більшу мотивацію до навчання та саморозвитку. До того ж, на думку багатьох дослідників, розвиток емоційної сфери дитини є одним з важливих факторів готовності до навчання в школі.

Фізичний аспект включає в себе загальний стан здоров'я дитини та її фізичну готовність до шкільного навчання. Згідно з дослідженнями, фізично здорові діти мають кращі результати в навчанні, а також мають більшу мотивацію до здорового способу життя та фізичних навичок.

Соціальний аспект включає в себе соціальні вміння та навички, такі як комунікація, взаємодія з оточуючими, уміння вирішувати конфлікти, співпрацювати та встановлювати взаємовідносини з однолітками та дорослими. За дослідженнями, діти, які мають розвинені соціальні навички, легше адаптуються до шкільного середовища та мають кращі результати в навчанні.

Для проведення дослідження до уваги було взято три методики:

- орієнтаційний тест шкільної зрілості» А. Керна-Я. Йірсека;
- методика «Графічний диктант» Д. Б. Ельконіна;
- методика «Готовність до шкільного навчання» М.Н. Костикової.

У результаті проведеної методики дослідження словесно-логічного мислення А. Керна – Я. Йірсека було виявлено, що у дошкільнят у трьох завданнях домінують такі рівні розвитку: за завданням «Намалювати чоловіка» у дошкільнят представлений високий рівень у 53,37% (24 особи), за завданням «Скопіювати зразок» у дошкільнят представлений вище за середній рівень у 62,16% (28 дітей), за завданням «Змалювати крапки зі зразка» у дошкільнят представлений середній рівень у 33,3% (15 осіб).

На другому етапі проводилося дослідження за допомогою методики «Графічний диктант» Д.Б. Ельконіна. Високий рівень переважаю у більшості дошкільнят – 57,82% (26 дітей), середній рівень мають 28,86% (13 дітей), низький – 13,32% (6 осіб). Дуже низький рівень не присутній ні у одного респондента.

І останній етап емпіричного дослідження проводився за методикою «Готовність до шкільного навчання» М. Н. Костикової. 51,06% (22 особи) дітей виконали завдання точно за інструкцією, даною експериментатором, показавши високий рівень розвитку, 33,4% (15 осіб) дітей припускалися помилок, збивалися з ритму, показавши середній рівень розвитку цього показника, 15,54% (7 осіб) дітей показали низький рівень розвитку.

За результатами трьох методик були отримані наступні результати, що з 50-ти вихованців центру підготовки до школи у м. Одеса 36 дитини емоційно та психологічно готові до навчання у школі, їх вольова сфера розвинена достатньо для освоєння провідного виду діяльності у школі навчального. 14 дітей, що залишилися, потребують корекції їх пізнавальних, мотиваційних і морально-вольових процесів, необхідних першокласнику для успішного освоєння шкільної програми та безболісної адаптації до школи, класного колективу та навчальної діяльності.

Згідно з дослідженнями, психологічна готовність дітей до вступу в школу залежить від багатьох індивідуальних факторів, таких як когнітивні можливості, емоційний стан, соціальний досвід тощо. Важливо забезпечити індивідуальний підхід до кожної дитини та враховувати її особливості при підготовці до школи. За допомогою відповідного підходу можна підвищити рівень психологічної готовності дітей до вступу в школу, що сприятиме їхньому успіху у навчанні та розвитку в майбутньому. Також важливо забезпечити взаємодію між батьками, вихователями та вчителями, щоб забезпечити оптимальні умови для підготовки дитини до школи та її успішного старту у навчанні.

Література

1. Агафонова І.Н. Психологічна готовність до школи в контексті проблеми адаптації. Київ : Початкова школа. 1999. № 1. С. 61-63.
2. Большакова І. Проблеми психологічної готовності дитини до школи. Київ : Початкова школа. 2005. № 4. С. 4-7.
3. Корякіна І. В. Особистісна готовність дітей 6-го року життя до школи як актуальна проблема сьогодення. Бердянськ : БДПУ. 2010. № 3. С. 176–185.

АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ У ШКОЛАХ ЗА КОРДОНОМ Дубровська Ю. О., Лазоренко Т. М.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Актуальність дослідження. Одним із складних періодів в житті людини є адаптація до нового середовища. Діти швидше за дорослих звикають до нових обставин, але переміщення в умовах війни є психологічною напругою і стресом, що робить процес адаптації більш тривалим. В сучасних реаліях України багато родин виїхали за кордон та вимушені пристосовуватись до нових умов життя.

Мета статті: теоретичний аналіз процесу адаптації школярів, вимушено опинившихся за кордоном в наслідок військових дій в Україні.

Методи. Для розв'язання поставлених задач та досягнення мети були використані наступні методи: теоретичні (аналіз літератури на задану тему) та емпіричні (метод спостереження, психологічне тестування та бесіда).

Виклад основного матеріалу. Практично всі основні психологічні школи внесли свій вклад в дослідження феномену адаптації. Умовно підходи психологів до проблеми адаптації можна поділити на три напрями: психоаналітичний (З. Фрейд, Е. Еріксон та ін.), гуманістичний (А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт) та когнітивний підходи (Ж. Піаже, Л. Фестінгер).

Для розуміння процесу адаптації школярів до навчання у школах за кордоном України розглянемо безпосередньо термін «адаптація». Адаптація (від лат. adaptatio — пристосування) – пристосування будови і функцій організму, його органів і клітин до умов середовища. Виділяють різні фази процесу адаптації до незвичайних екстремальних умов: фазу початкової декомпенсації і наступні фази часткової, а потім і повної компенсації. Зміни, що супроводжують адаптацію, відбуваються на всіх рівнях організму — під молекулярного до психологічної регуляції діяльності [5]. Іншими словами адаптація – це пристосування заради виживання. Критерієм успішної адаптації є продуктивність та психологічний комфорт. Людина досягає вершин еволюції саме завдяки адаптації до постійно змінених особливостей навколишнього середовища.

Є два шляхи адаптування до змін-активний та пасивний. При виборі пасивного шляху адаптування людина просто намагається звикнути до нових факторів життя без особливих рухів у напрямку змін. Активний шлях адаптації навпаки спонукає до дій задля досягнення бажаного рівня існування.

Для школярів, які покинули стіни рідних шкіл та переміщених за кордон України, виникає нова реальність: іншомовне оточення, незнайомі однокласники